

SGRÌOBH
ÀIREANH
NA CEISTNA
SGRÌOBH
AN SEÒ

ROINN 2

2-b) Bho chionn ghoirid leugh mi am bàrdach, "Clann-nighean an Igholain", a' sgrìobh Ruaraidh MacThòmais. Anns am bàrdach seo tha MacThòmais a' deilgadh ri na Clann-nighean na sàrdain, a bhe pàirt mhòr den eachdraidh is cultar na h-Alba agus cultar na Gàidhlig cuideachd. 'S e an cuspair, na clann-nighean agus an Ìobair a tha fìor aca a' deasamh agus cuideachd an nàdar a bh' aca.

Tha na doighean sgrìobaidh a' chleachd MacThòmais a' fàis mi dealth sòluis air an Ìobair a bh' aca agus de cho doirbh sa bhà e. Chleachd e ~~an~~ an sòmhagh de sàl na mara airson ceangal a' deasamh eadar an cuideachadh a bhà said ann agus de na duilgheadasan a bhà fìor aca a' fàighna seachad air. ~~Tha~~ Mar eisimpleir, tha am facal, "fuiriceadh" a' toirt blàs den salann don leughadais agus a' seall-

* X 7 3 2 7 6 0 1 0 3 *

SGRÌOBH
ÀIREANH
NA CEISTNA
SGRÌOBH
AN SEÒ

gun robh fèum oca ag Ìbair anns an aite
mar sin fad an lethra, a' sgoltadh sgadain.

Chum MacThòmais ion ìomhaigh seo a' dol, ~~tha~~
bha baidachd; "bu shaille an duais", tha seo
a' toirt air an leughadair a' smaoineachadh
air de fhuair na boireannaich a' seòron a'
deanadh an Ìbair crithich seo, fuair sin
a - nach nach d' fhuair ead mòran airgead
gad a bha ead ag Ìbair gu comasach.

Leis an ìomhaigh, sàl na mara, bha e nas
fuirist airson an leughadair a' deanadh
ciall den Ìbair a rinn na clann-nighean
ann an eachdraidh Nam Breachda is e doigh
ghe' mhath a bha seo, air airson leughadair
san lethra an-duigh tha e doirbh ri ~~trig~~

triginn de cho duilich sa bha an Ìbair sgadain;

ag

Doigh eile anns a sheall an baid na faireachd-
ann a bh' airge mu dheidh na boireannaich,

* X 7 3 2 7 6 0 1 0 4 *

SGRÌOBH
ÀIREAMH
NA CEISTNA
SGRÌOBH
AN SEO

's e ag inise de bha an nàdar a bh' aca
 tollach. A leughadh seo, bha mise a' smaoinach-
 adh de cho cudromach agus sàrnaichte sa bha
 na boireannaich ~~to~~ seo to an doigh a' sgrìobh
 MacThòmais mu deidhinn. Thoirich e a' sealltainn,
 "an gàire mar chraiteachan salainn", tha seo
 a' toirt dealbh don leughadair gun robh iad
 toilichte agus ~~com~~ comasach a bhith ag
 obair ann an suidheachadh aca, ~~an~~
~~rest~~ a' comhead. A' deanamh comais eadar
 na ~~to~~ an àin na sgadain agus an t-àtha
 an-duigh, chan e trice a chi thu deise
 ag obair cho cruaidh, gun rudan dona ag
 roidh mu obair. Chaidh am bàrd a' a' a' a' a' a'
 a' sealltainn de cho comasach agus cudromach
 sa a bha na boireannaich a bha a' sgoltadh;
 "a' deanamh quillachd, no a' togadh leanabh."
 Tha seo a' sealltainn do leughadair gun t'
 urrainn na dann-nighean an sgadain ag

* X 7 3 2 7 6 0 1 0 5 *

SGRÌOBH
ÀIREAMH
NA CEISTNA
SGRÌOBH
AN SEO

ag Ìobair cruidh leis an sgoltadh agus
 cuidichid nuair a ' thilleas iad dhachaigh.
 Sheall MacThòmais riom gunas b'urrain iad
 a' bairrachadh tha luchd-obrach glè mhath
 gu mathraichean a tha a' cuidichadh
 na clann aca. Leis a bhith ag einse mun
~~na~~ naidheachd a bh' aig na boireannaich,
 sheall e gun robh na clann-nighean na sgadain
 a' deanadh tòrr aisean an eaconamaidh
 agus na teaghlaichean aca cuidichid,
 a' deanadh suas luchd-obrach fàidh agus
 comasach, le "uaille air an cridhe", a' sealltainn
 cho mòthail ~~sa~~ sa bha iad.

Tha an cleachdadh air sealltainn clann a
 tha MacThòmais a' fàireachdainn mun a chospar
 seo nuair a ' seinn e, "gun mheachadh".

~~Tha~~ Tha mi den bheachd gun robh tòrr
 urram aig ~~at~~ am bàrd ri na nighean chospar
 gu bheil iad air cho math san chuibhean aige.

* X 7 3 2 7 6 0 1 0 6 *

SGRÌOBH
ÀIREAMH
NA CEISTNA
SGRÌOBH
AN SEO

Leis a bhith a' deasachadh coimeis eadar nàdar
 nam boireannaich agus na daoine a bh' aig
 a mhullachd, fhuair sinn a-mach gu
 heil MacThòmais air taobh na clann-nighean.
 Chleachd e an samhla, "cùrairean cùtachd",
 a tha a' toirt deasachadh de daoine a tha
 rannach agus nach eil a' deasachadh dath
 dat den bhàr, dìreach a' suidhe, làn mar
 na bàraillean salainn, is làn aigèid, nuair
 nach d' fhuair na boireannaich rud sam bith.
 Chi sinn, leis an coimeis eadar na diofar
 ìre anns an bhàr sgadain, ~~gun~~ ^{an} ~~ro~~ ^{am}
 diofar eadar ^{am} beartais is ^{am} bochd agus ciamar
 a tha e mathas anns an ùine an-duigh
 agus ho eachdraidh cuideachd.

Anson co-dhùnadh, 'S e "Clann-nighean an Sgadain"
 bàrdachd a' sgrìobh Ruaraidh MacThòmais, a tha
 a' dèiligeadh ri gersonais na Sgadain, a tha

* X 7 3 2 7 6 0 1 0 7 *

SGRÌOBH
ÀIREAMH
NA CEISTNA
SGRÌOBH
AN SEO

ceangailte ri cultar agus eachdraidh na
Gàidhlig. Tro bhith a' cleachdadh comharran
agus dòighean scrìbhaidh, sheall an
bàrd na faireachdainn a th' aca mun
a' chuspair agus thug seo seallteachd dhomh
air an cuspair, dann-nighean na sgadan,
nach robh mi air tòrr bhrachadh fhathast
roimhe ach a-nist tha mi a' faireachdainn
tòrr urram ri na boireannaich agus tha mi
den bheachd gum b' urrainn na boireannaich
seo a' brachadh an duthaich san Iutha
an-dùigh.

* X 7 3 2 7 6 0 1 0 8 *

SGRÌOBH
ÀIREAMH
NA CEISTNA
SGRÌOBH
AN SEO

ROINN 1.

1. Chuir Dòmhnall sanas ann a' phàipear airson
tha crìche-bòrdas briste aige agus tha e faumach
air cuideigin ga chuideachadh. Tha Dòmhnall
cuideachal ann an dòigh ag iarraidh a' feicinn
ma thilleas daoine agus tha e an dòchas ann
bòrdasnach, Mairi, agus an robh cairdean
eadarra.

2. 'S e bòrdasnach a tha airson a' feicinn de tha
a' ~~tha~~ thachairt agus na rudan a tha a h-uile
daoine a' dèanamh, na rudan pearistenta. Chi
a coimhead Eilidh ri Dòmhnall is,
sin a' seòrsa ~~na~~ "coimhead thairis air a' ghràid."
ann: " 'S e cuideigin a dh' fhuaras fhios a bhith
air air a h-uile rud a' dèanamh a h-uile
daoine mun cuairt orra.

'S e cuideigin carran misach a th' inntè agus
a tha a' machadh air daoine. "Tha misic gum
faca tu an sanas," thuit i ... dhasaiche ga
cluinntinn," tha an liodhse seo a' sealltainn

* X 7 3 2 7 6 0 1 0 9 *

SGRÌOBH ÀIREAMH NA CEIST		NA SGRÌOBH AN SEÒ
	<p>gun robh i a' seòltaidh an domhnall a' fhaighinn mì- chòfhurtail agus a' toirt a' ga' tarraing às oir 's e boireannaich aig a' tha iad a' toirt air daoine eile a' fàinichdadh an deigh seo.</p>	
3.	<p>A' seòltaidh nach robh Mairi furasta ri toiseachadh, chleachd an sgrìobhadair liosta ann an seantansan goirid. Sgrìobh e, "Thug e an taigh dhì... Bha e goireasach mar a dh' iarr i" an 's e liosta de na rudan a' ruin Domhnall a' seòltaidh Mairi, tha an liosta fada agus tha seo a' seòltaidh gun do rinn Domhnall na rudan a' seòltaidh Mairi ach tha hilleadh ann. Tha am faclair, "dh' iarr i" a' toirt cleachdadh anns a' h-uile seantans seantans, a' seòltaidh gun robh i se a' toirt ordughann ri Domhnall agus a' seòltaidh tòrr naon còirdeas aca fad na h-ùine.</p>	

* X 7 3 2 7 6 0 1 1 0 *

- 3... Chleachd an sgrìobhadair cuid eachd ^{an} ceist, "Keh de: feum a rinn na goireasan sin?" airson sealltainn gu bheil Domhnall a' ceasnachadh an càirdes agus na mair a bha feum airge ri dheanamh is freastail dh'fhag i. Leis a ceist ~~feadh~~ chi an leughadair gu bheil an caractar a' chuir ceistean air a beatha airge, chan e dìreach na "goireasan".
4. Tha an rìmharg, "Bha i ann an saoghal glaiste, saoghal gun darsan agus cha leigeadh i a' steach e;" a' sealltainn am briteadh anns an càirdes oca. Tha e a' sealltainn nach robh Mairi builleach anns an càirdes agus cha robh i a' leigeil Domhnall fairsig ri a chridhe neo beatha aice. Tha an rìmharg a' toirt dearbhadh dhè Mairi ann an aite eile ~~ej~~ anns an unntinn aice, ~~ej~~ nach b' urrainn Domhnall a' ~~se~~ sabhal ri.
- Tha an rìmharg seo air leudachadh; "Tha anail gan cothnach agus chan fhaiceadh e cèil hompa." Se rìmharg ge mhaith a tha seo airson sealltainn am briteadh oir b' urrainn an leughadair a' smaoinichadh air an suidheachadh le uinneag agus nuair nach b' urrainn dhut fhaicinn agus tha seo a' sealltainn nach robh Domhnall pàirt den beatha air Mairi cheòis nach b' urrainn dha fhaicinn ~~ge~~ ged a bha e a' faicinn.
5. Nam bheachda sa thairig Domhnall gu diofar cho-dhùin ~~air~~ mun doctair agus mu Mairi or bha ~~is~~ ~~tha~~ tron shuilean aige airge cha robh mair a b' urrainn an doctair a' deanamh airson cridhe-brite agus b' bha e den bheachd nach ~~tha~~ fill Mairi ~~tha~~ airad's.

6. Bhon chaid litir dragh na faireachdainn cha b' e de bha e air smaoineachadh a' thailless. Cha robh e a' faireachdainn math mun sànas oir bha e den bheachd gum biodh daoine a-nist dìreach a' machadh air agus cha robh e toilichte gun do rinn e an sànas cam chaid a'.
7. "Cha b' urrainn dha meidsinn" tha seo a' sealltainn gu bheil meas airge a-nis airson Eilidh oir 'b' e daoine a bha dìreach a' smaoineann mu fhèin agus den bheachd gum e an aon daoine a fha a' faireachdainn mar a bha e.
8. Tha an samhlaigh a chleachd e, "mar nìm d'òr, dìomha" a' sealltainn gu bheil Dòmhnall air tarraing ~~na~~ a-staigh agus airson a' faighinn a-mach barrachd, tha e cuideachd a' toirt air ceannachadh an càirdes airge agus de seorsa ceangal a th' air an litir.
9. Chunnas Dòmhnall an "leabhar ùr, fulamh e farsachd air a theulaidh" os deidhe a' cleachdadh an litir oir tha e a' faicinn air beatha a' thosachadh a nìst, ann an dòigh dìreachichte, a fhearsa eile air an càirdes.
10. Cha do chuir Dòmhnall fàilte air Mairi oir.
- Bha e ceannachadh de an rud a b' fhearr a' dearamh airson e fhèin.
 - Aha Mairi a' coimhead mar nach rinn i rud sam bith agus thug seo ^{air} Dòmhnall a bhit a' smaoineachadh mun eachdraidh a th' aca.
- 10 Bha fhèis airge gun toirt Mairi barrachd dragh air ~~eg~~ candidate 2 cha bhit beatha math aca u' cheile.

12. 'S e dìreadh ìifeachdadh a th' anns an paragraf
mu dheireadh oir:

- Tha sinn a' faicinn an deigh anns a bheil Dòmhnall
a' smaoinachadh agus cainar a tha e a' faighinn
vi & co-dhùnadh mu dheidhean Mairi.